

A portrait of Agnes van Ardenne, a woman with short blonde hair and glasses, wearing a light-colored blazer. She is looking directly at the camera with a slight smile. The background is a soft-focus indoor setting with some greenery.

Agnes van Ardenne: 'De focus blijft natuurlijk op kennis en innovatie'

Het verbinden van vernieuwende initiatieven en het sluiten van nieuwe allianties zijn volgens PT-voorzitter een must om toppositie in de wereld te behouden

Het nieuwe, reeds afgeslankte Productschap Tuinbouw (PT) is alweer een paar maanden onderweg. Tijd voor een eerste tussentijdse stand van zaken. Hoe is de transformatie tot nu toe eigenlijk verlopen en wat betekent dit voor de boomkwekerijsector? Vakblad Boom in Business vroeg het aan PT-voorzitter Agnes van Ardenne. Behalve terugkijken, ook een blik voorwaarts.

Auteur: Ruud Jacobs

Om maar meteen met de deur in huis te vallen: in hoeverre is de reorganisatie inmiddels uitgerold en hoe is alles tot nu toe verlopen?

Agnes van Ardenne: "Sinds juni staat het nieuwe PT. Circa negentig ondernemers en werknemers van tuinbouwbedrijven staan aan de basis van het werk dat het PT voor de tuinbouw verricht. Met minder taken en bestuurders en met de sterk gekrompen werkorganisatie. De opzet met ondernemingsplatforms is compleet anders dan we voorheen kenden. Het geeft een geweldige dynamiek en zorgt voor betrokkenheid en aansluiting bij de tuinbouwpraktijk. De focus

blijft natuurlijk op kennis en innovatie, maar we kijken nu wat beter naar de toegevoegde waarde voor het bedrijf en voor de samenleving.

"Het is aan bedrijven en hun brancheorganisaties zelf om al dan niet in gezamenlijkheid promotie op te pakken"

Met de toename van de verstedelijking blijkt de behoefte aan groen enorm toe te nemen. Het

leuke is dat de boomkwekers, vasteplantentelers en handelaren zich goed hebben gepositioneerd in onze Ondernemingsplatforms. Zo kunnen onze programmamanagers ook de groene sector ondersteunen om de moordende concurrentie aan te kunnen."

Zijn er ook al beslissingen genomen die in de praktijk toch minder positief blijken uit te pakken dan van tevoren gedacht?

"Daar is tot dusver niets van gebleken. We

dan voorheen als het om het vermeerderen van kennis gaat. Inhoud en resultaten staan voorop en het moet de heffingenbetaler niet meer kosten dan nodig. De lijnen naar de wetenschap en de praktijk zijn kort, de ondernemers zitten aan het stuur via de platforms. Zij blijken heel enthousiast, komen vanuit alle regio's en sectoren en vormen een heel gemêleerd gezelschap. Een nieuwe aanpak schept verwachtingen en – dus ook – verantwoordelijkheden voor onder meer de ondernemers in de platforms.

“Het leuke is dat de boomkwekers, vaste plantentelers en handelaren zich goed hebben gepositioneerd in onze Ondernemingsplatforms”

Het contact tussen het PT en hen beperkt zich niet tot enkele vergaderingen per jaar. Nee, we streven naar doorlopend en interactief netwerken. Daar kunnen de beste voorstellen uit komen. Naast de deelnemers aan de platforms zullen we ook onder andere via digitale media andere ondernemers betrekken bij de uitwerking van de programma's. Van onze zes programma's zijn er maar liefst vier zeer relevant voor de bomensector. En dan doel ik op Groen & welbevinden, Plantgezondheid, Arbeid en Biobased economy. Dat laatste gaat over de economie van de groene grondstoffen uit planten: hoe haal je bruikbare stoffen uit plantenresten. Naast de nieuwe kennis die het PT en de ondernemers daarover opdoen, is hier ook sprake van een hogere verdien capaciteit, als je als boomkweker met je reststromen grondstoffen creëert voor natuurlijke kleur- of geurstoffen of zelfs medicijnen.”

Promotie van de Nederlandse tuinbouw en dus ook marketing voor de boomkwekerijsector heeft binnen het vernieuwde PT geen prioriteit. Wie zou die taak op moeten pakken?

“Het PT-bestuur houdt al enkele jaren als richtlijn aan dat wat bedrijven en hun organisaties zelf kunnen doen, niet thuishoort bij het PT. Wat privaat kan, dat moet privaat. Daarbij is ook aangekondigd dat productpromotie een private

aanpak vereist. Vooral ook omdat hiermee wel het bedrijfsbelang, maar geen maatschappelijk belang wordt gediend. Het afstoten van die taak van het PT na dit jaar komt niet onverwacht. Het is aan bedrijven en hun brancheorganisaties zelf om al dan niet in gezamenlijkheid promotie op te pakken, zeker nu blijkt dat PPH wordt ontbonden. Overigens besloot het PT-bestuur eind juni om voor de campagne Colour your life de komende drie jaar jaarlijks 250.000 euro beschikbaar te stellen. Met dit bedrag is eenzelfde bijdrage vanuit Brussel binnen te halen. Dit is dus ook een functie van het PT, om sectorgeld te benutten om cofinanciering van andere partijen, waaronder overheden, veilig te stellen.”

Welke plustaken van het PT vallen eind 2012 nog meer weg? Of zijn er wellicht toch nog lichtpuntjes aan de donkere productschappen-horizon?

“Na dit jaar stoppen productgerichte promotie en marktmonitoring via het PT. Het werkerterrein van het PT beperkt zich tot zes programma's, ook na de jaarwisseling en ook als het PT als eigenstandige organisatie verdwijnt. Het gaat om die taken die zowel het bedrijfsbelang als het maatschappelijke belang dienen. Zo staat het in de wet. Zonder die verbinding is er geen rol voor het PT.”

Bent u als PT niet bang dat Greenport Holland als private organisatie een gooi gaat doen naar de positie van nieuwe werkorganisatie en daarmee het PT volledig overbodig maakt?

“Het PT houdt op te bestaan in zijn huidige vorm. We gaan met andere productschappen op in een nieuwe ketenorganisatie, die land- en tuinbouwbreed taken van de afzonderlijke schappen overneemt. Greenport Holland is inderdaad een private organisatie, waarin vooral het ondernemersbelang telt. Bij het PT en de nieuwe ketenorganisatie gaat het er als eerder gezegd om die belangen ook direct te verbinden met het maatschappelijke belang: groen en welbevinden, voeding en gezondheid, produceren met minder grond- en hulpstoffen, natuurlijke grondstoffen leveren voor het vergroenen van onze economie etc. Dit alles blijft nodig om onze tuinbouw en dus ook de sector bomen en vaste planten aan de wereldtop te houden.”

hebben uitgevoerd wat het PT-bestuur november vorig jaar besloten heeft en we liggen precies op schema. Ik geef toe dat het tempo van de reorganisatie hoog was, maar we moeten wel. De komende maanden moeten we onze plannen voor de begroting van 2013 en verdere jaren aan het bestuur voorleggen. Daar zijn we nu klaar voor.”

Plannen maken door een Productschap dat moet bezuinigen en krimpen klinkt verre van ideaal. Wat kan en mag de boomkwekerijsector van een uitgedeelde PT in de toekomst nog verwachten?

“Het PT is weliswaar afgeslankt, maar is sterker

Foto's: Productschap Tuinbouw

Hoe staat het met de plannen voor één gezamenlijk keteninstituut voor de land- en tuinbouw? En heeft dit wellicht nog verdere gevolgen voor de eigen PT-reorganisatie?

“Het is de bedoeling dat we de werkorganisaties van de productschappen voor het eind van het jaar onder één dak brengen. De aansturing via ondernemingsplatforms van onze programma's blijft in stand en dat borgt de herkenbaarheid van het werk en de invloed op de besteding van heffingen. Voor ons is dat een absolute voorwaarde in de nieuwe organisatie, in het belang van het behoud van draagvlak voor onze activiteiten. Net als het PT al gedaan heeft, zullen de andere schappen overigens nog moeten reorganiseren, opdat de nieuwe organisatie efficiënt en effectief kan werken aan écht relevante taken.”

Hoe kijkt u aan tegen het beeld dat steeds meer boomkwekerijregio's voor eigen kansen lijken te gaan en onder het motto 'ieder voor zich en God voor ons allen' hun zaakjes gaan regelen?

“Je hoort dit signaal vaker. Ik heb echter ook een ander beeld. En dat laat zien dat ondernemers in de sector bomen en vaste planten samen met collega's of andere ketenpartijen zaken oppakken. Dat gebeurt steeds vaker in tijdelijke samenwerkingsverbanden. Samen bereik je toch meer. Een mooie ontwikkeling is ook het ontstaan van de zogeheten Treeports. Gemeentebesturen en provincies spelen daarin

een stimulerende rol, maar het zijn vooral ondernemers die ook daar aan het roer staan. Dat vind ik zó belangrijk. Het PT wil heel graag met dit soort regionale verbanden samenwerken. Alweer omdat we dan dicht bij en met ondernemers werken. Vernieuwende innovatie komt immers altijd van onderop.”

Versplintering van de sector kan toch nooit goed zijn voor zaken als innovatie en vernieuwing. Loopt Nederland niet het risico achterop te geraken?

“Klopt. Ik denk ook niet dat die versplintering door zal zetten, want we maken deel uit van een netwerksamenleving. Netwerken die vaak de oude structuren en regio's overstijgen. Ondernemers staan in contact en communiceren met anderen en beperken zich niet tot hun naaste omgeving, hun directe collega's of tot de eigen ketenschakel. Ze zoeken nieuwe en relevante verbindingen, waarbij ze – zoals ik het noem – slim schakelen, gebruikmakend van de moderne technieken. Ik denk dan ook dat we aan de vooravond staan van een versnelling in de verdere ontwikkeling van de Nederlandse tuinbouw, inclusief die van de bomen- en vasteplantensector. Aan de ene kant biedt de globalisering ons kansen tot verandering vanwege de groeiende vraag naar gezonde en groene producten, aan de andere kant vraagt de globalisering om vernieuwing om concurrerend te blijven op die groeiende markt.”

Waar liggen de uitdagingen en de kansen voor het vernieuwde PT en dan specifiek gericht op boomkwekend Nederland?

“Het is een misverstand dat het 'om het PT gaat'. Het PT is geen doel op zich, het PT faciliteert en initieert vermeerdering van kennis en innovatie op het bedrijf van de bomen- en vasteplantensector. Het draait dus om het verbinden van vernieuwende initiatieven in die sector en de deskundigheid van de programmamanagers van het PT. Nieuwe allianties zijn nodig om meer betrokkenheid te genereren en tempo te maken. Het kan allemaal, als we maar willen. Het is nu de kunst om in de versnelling te komen.

“Nieuwe allianties zijn nodig om meer betrokkenheid te genereren en tempo te maken. Het kan allemaal, als we maar willen”

Het is niet alleen zo dat stilstand achteruitgang betekent. Gaan we te langzaam, dan verliest Nederland zijn topositie in de wereld, ook in de bomen- en vasteplantensector. Dat is niet nodig, daarvan ben ik overtuigd.”

Agnes van Ardenne

Anna Maria Agnes van Ardenne-van der Hoeven (Maasland, 21 januari 1950) is sinds 1 juli 2011 voorzitter van het Productschap Tuinbouw. Van Ardenne groeide op in een rooms-katholiek tuindersgezin in het Westland. Zij was van 1994 tot 2002 en in 2003 lid van de Tweede Kamer. Vanaf 22 juli 2002 was Van Ardenne staatssecretaris van Buitenlandse Zaken (Ontwikkelingssamenwerking) in het eerste kabinet-Balkenende. De kritiek op de degradatie van Ontwikkelingssamenwerking tot staatssecretariaat leidde ertoe, dat zij op 27 mei 2003 werd benoemd tot minister voor Ontwikkelingssamenwerking in het tweede kabinet-Balkenende. Zij bekleedde hetzelfde ambt in het kabinet-Balkenende III tot 22 februari 2007. Van april 2007 tot 1 juli 2011 was Van Ardenne Permanent Vertegenwoordiger van Nederland bij de FAO, de voedsel- en landbouworganisatie van de Verenigde Naties in Rome.